

Béla Henrik:
A KIS HERCEG

I. Fejezet.
Nagyország és az ő királya

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy ország. Úgy hívták, hogy Nagyország. A királya nagyon hatalmas király volt. Se hossza, se vége nem volt az országának, a szomszéd országok királyai úgy félték tőle, hogy nem bátorkodott egy sem háborúra kelni ellene. Egyszer mert csak a keleti szomszédja, Borzország királya háborút izenni neki, de csúful járt vele. Nagyország minden népe feltámadt és megrohanta Borzországot s úgy megverte a királyát és seregét, hogy jobban se kellett.

Mert szerette ám Nagyország népe a királyát, nagyon szerette. Igazságos, jó király volt. Egy krajcár adót se kért soha senkitől, de aki csak hozzá fordult kéréssel, mindenkinek örömet tett szívességet. A szegény embereket pénzzel is segítette. Nem volt abban az országban se finánc, se végrehajtó. Senkit sem bántott a jó király, még a bűnösnek is, ha megtért, szívesen megbocsátott. Milyen hálátlan lett volna a nép, hanem ragaszkodott volna ehhez a jó királyhoz s nem szolgálta volna hűségesen!

Hanem most, mikor az a dolog történt, melyet elbeszélni akarok, nagy bánatban volt a királyi ház és az ország is. A király és a felesége, a jószívű királyasszony azon búslakodtak, hogy nem volt gyermekük, az ország azon szomorkodott, hogy nem volt trónörökös, akire maradhasson a királyság.

Bánkódott az ország, mert az ő családjának szerette volna biztosítani a koronát. Mert olyan törvény nem volt Nagyországban, hogy ha az uralkodó királynak nincsen fia, akkor halála után a nép más királyt választ.

Ezért bánkódott a nép azon, hogy jó királyának nem volt fia. Meg tán az is fáj neki, hogy meg kell válnia attól a királyi családtól, melyet oly régóta ismer és anyyira megszeretett. Mert a mostani királynak az apja, nagyapja, de még a dédapja is király volt Nagyországban.

II. Fejezet
Az öreg anyóka.

Amint így neki adta magát a búsulásnak az egész ország s a királyi család, a királyné egész nap sírt a szobájában, a király pedig már azon tanakodott, hogy kit ajánljon a népnek utódjául s a nép is azon törte a fejét, hogy kit ültessen a király halála után a királyi trónra: akkor történt ez a csodálatos dolog. Egy napon csak megjelenik egy összetöpörödött öregasszony a királyi vár előtt és azt mondja ott az őrnek, hogy ő be akar menni a királyhoz.

– Hova akar kend bemenni? – kérdezte az őr haragosan.

– A királyhoz, lelkem, vagy a királynéhoz! – válaszolt az öregasszony vékony, sipító hangon.

Az őr haragosan elnevette magát és az arcába nézett. De majd hogy hanyatt nem vágódott tőle. Sárga volt a szeme s úgy pislogott, hogy egy pillanatra sem állt meg a szeme héja. Az arcán több volt a ránc, mint a ruháján, melyet viselt, azaz dehogyan is volt az ruha – rongy volt.

– Nem kotródik el innen! – rivallt rá az őr.

– Nem ám! – felelte gúnyosan fogait vicsorítva az öregasszony. Be akarok menni a királyékhöz, édes fiam!

– Fia ám a kendnek a, majd megmondtam, hogy ki, nem én! – szólt erre az őr. – Hordja el innen magát!

Megfogta és el akarta taszítani. De akármilyen erős legény volt, még csak elmozdítani sem tudta a helyéről.

– Menjen innen, míg jó szóval mondom! – kiáltott rá dühösen – különben rosszul jár!

És ezzel a puskájára mutatott.

– Nem ijedek ám én meg ilyen tízről, száztól sem, mint te vagy, lelkem! – vetette oda az öregasszony. – Már csak azért is bemegyek a várba! Nem fogsz te engem abban meggátolni!

– Nem-e?

– Nem bizony!

De már erre vége szakadt az őr béketűrésének. Lekapta a válláról a puskát, fölemelte és megfenyegette vele az öregasszonyt.

De ez egy csöppet sem ijedt meg, sőt bízta:

– Na, üss meg! Üss rám, ha van hozzá merszed!

Erre az őr felkapta a puskát és nagy erővel rávágott az asszony hátára. Akik látták, azt hitték, hogy mindjárt szörnyet hal. Ha engem ütnének így meg, menten belehalnék. Te is, kis öcsém, vagy húgom, aki ezt a mesét olvasod, bizonyosan belehalnál.

De az öregasszony még csak meg sem mukkant. Úgy koppant a hátán az ütés, mintha kőre esett volna, és nem a dereka törött ketté, hanem a puska. A puska törött el, pedig a csöve tiszta vasból volt kovácsolva.

Csaknem kővé meredt az őr, mikor ezt meglátta. Elállt a szava, a lélegzete. Gondolkozni se tudott, azt hitte, hogy álmodik vagy, hogy meg van babonázva.

– Na, üss még egyet, édes fiam! – vigyorgott rá az öregasszony.

Aztán odatipegett a kapuhoz, kinyitotta, és bement a várba. Az őr persze nem mert többé az útjába állni.

III. fejezet

Az aranyos szárnyú madár.

Nagy, szép kert volt a királyi vár udvarában. Sok ritka fa és virág volt benne. Itt is, ott is szökőkút állt és lövellte a vizet fel a levegőbe. Minden virágágy közepén s minden sarkon és fordulónál egy-egy szépen faragott kőszobrot lehetett látni. Az utak mindenütt fehér homokkal voltak tisztára behintve.

Az öreg anyóka, mintha csak mindig itt lakott volna, úgy tudta a járást. Végigment a kerten, azután jobbra fordult, balra fordult, erre, arra tartott, míg végre oda nem ért a nagy márvány lépcsőhöz, mely az emeletre, a királyi lakásba vezet. Itt aztán megállapodott egy kissé, hogy gyönyörködjék abban a sok szépségben, melyet látott.

Nagyon szép volt ez a lépcső. Kristálytiszta fehér márványból volt, s minden foka olyan széles, mint egy asztal. A szélén arannyal volt bevonva. A lépcsőházban olyan fényes volt minden, mint a tükör. Csupa aranyból, ezüstből volt minden, az öregasszonynak csak úgy káprázott tőle a szeme. S micsoda óriási lámpa lógott le az emeletről, s micsoda széles, nagy aranyrámás képek függtek a falakon!...

Az öregasszony nézte ez darabig irigy szemmel, aztán fogta magát és ment felfelé.

Az emeleten, az ajtó előtt egy zöld ruhába öltözött királyi szolga állott őrt. Ez útjába állt a csöpp asszonynak.

– Hogy jutott kend ide? – kérdezte szigorúan.

– Semmi közöd hozzá! – válaszolt a kérdésére. – Na, eredj az utamból, ne lábatlankodj itten!

– Már hogy mennék én az útjából! Nekem itt a helyem, hogy minden jöttment népséget be ne eresszek!

– Eh, nem felesek én veled – szólt türelmetlenül az asszony.

Odalépett az inához és az arcára lehelt, amitől a fiú mindjárt ott álló helyében elaludt.

Aztán kinyitotta az ajtót és bement.

Az első szoba, amelybe jutott, csupa üveg volt. A falak, a padló, a székek, az asztalok mind-mind csupa tükörfényes üveg. Nem volt benne senki.

A második szobában csupa ezüsből volt minden. Itt egy fehér ruhába öltözött szolga örködött. Az öregasszony ennek is arcára lehelt, amitől rögtön elaludt.

A harmadik szoba csupa arany volt. Minden csak úgy csillogott a sok fényes aranytól. Itt egy vörös ruhás szolgát talált s ezt is elaltatta, mint a másik kettőt.

A negyedik szobában, hol a falak és a bútorok gyöngyökkel és gyémántokkal voltak kirakva, egy csupa selyembe öltözött ragyogó szép asszonyt talált, aki búsan, lehorgasztott fővel ült az ágyán. A királyné volt, aki éjjel-nappal búsult, hogy ő neki miért nincsen gyermeke.

Annyira el volt gondolataiba merülve, észre sem vette, hogy valaki bejött a szobába.

– Szerencsés jó napot adjon az Isten, felséges királyasszony! – szólította meg az öregasszony.

A királyné felijedt.

– Szent Isten! – kiáltott fel. – Kicsoda maga s mit akar?

– Ne féljen, királyasszony lelkem! Jó asszony vagyok én s jót akarok! Tudom, hogy mi baja a felséges királyasszonynak; tudom, hogy miért bánkódik olyan nagyon. Hát eljöttem, hogy segítsek rajta.

– Segítsen rajtam?

– Úgy bizony!

– Hogyan?

– Hát csak úgy, amint én tudom.

– Mondja jó asszony! – kérte a királyné szelíden az öregasszonyt. – Üljön le, kérem, pihenje ki magát!

De az öregasszony nem akart leülni.

– Nem ülök le – mondotta –, mert be találnám piszkolni a selymes széket.

– S hogy gondolja, hogy segíthetne rajtam? Mondja! – sürgette a királyné.

Az öregasszony hunyorított a szemével s így szólt:

– Nem megy ez olyan sebesen királyasszony lelkem! Egy kis sora van annak! Úgy áll a dolog, hogy ha megteszi, amit én tanácslok, akkor lesz a királyasszonynak egy gyönyörű szép kis fia s az országnak hercege, trónörököse. De előbb meg kell fogadnia magának is, a királynak is, hogy ha tizenöt esztendő múltán eljövök, ide adják nekem a kis herceget.

– Hogy odaadjuk? – kérdezte a királyné.

– Ideadják, ennyi az egész.

– Örökre?

– Nem tudom, lehet, hogy örökre.

A királyné összecsapta a kezét, mikor ezt meghallotta.

– Jó asszony – kiáltott fel –, hogy kívánhat ilyen! Hát van-e lelke magának, hogy ilyen kíván tőlem!

– Ha nem akarja megtenni a királyasszony, én nem kényszerítem –, szólt a vállát vonogatva a rosszlelkű asszony és már kifelé készült menni.

– Ne menjen el, az Istenért! – marasztotta a királyné! –, kérjen bármit, aranyat, ezüstöt, gyémántot, amit csak akar! De ilyen ne kívánjon, hogyha emberi lelke van!

– Nem kell más, csak a kis herceg! – szólt az öregasszony.

A szegény királyné kezét tördelve járt fel és alá a szobában. Hogy is ehet kívánni olyat, hogy odaadja a gyermekét! Csak kegyetlen szívű kívánhat egy anyától ilyen dolgot!

– Szóljon az urának, felséges királyasszony, mert annak is tudnia kell a dologról.

– Igaz, – hagyta rá a királyné, magában meg azt gondolta: hátha jó tanácsot is fog tudni a király!

Megnyomott a falon egy gombot, erre megnyílt egy titkos ajtó, ezen keresztül szólította az urát, aki aztán nemsokára be is jött a szobába.

Szép, magas, vállas férfiú volt a király. Nem volt még öreg, de a sok gondtól, bánattól már nagyon megöszült a haja.

– Kicsoda ez az öregasszony? – kérdezte összeráncolva a homlokát.

A királyné elbeszélte neki a dolgot, hogy ez az öreg anyóka tudja a módját, hogy vígságra forduljon a szomorúságuk, hogy trónörökös kerüljön a királyi házba, de kiköti, hogy tizenöt esztendőskorában eljön s elviszi magával a kis herceget.

– Jól van – mondá a király –, hadd legyen a kívánsága szerint. A királynénak meg titokban odasúgta: Csak legyen kis fiunk, majd eligazítjuk azután ezzel az öregasszonnyal a dolgot.

– Hát megfogadják, hogy ideadják a kis herceget.

– Megfogadjuk – válaszolt egyszerre a király és a királyné.

– De ne higgyék, hogy kifoghatnak rajtam. Engem nem lehet ám kijátszani!

– Nem fogjuk kijátszani!

– Ne is próbálják, mert megadnák keservesen az árát!

– Jól van, jól! – türelmetlenkedett a király –, mindent megfogadunk, nem fogjuk rászedni!

Az öregasszony élesen a szeme közé nézett a királynak, aztán így szólt:

– A város végén van egy rengeteg sűrű erdő, élő ember még sohasem járt benne. Menjenek oda s törjenek utat a belsejébe, míg csak el nem jutnak egy tisztásra, melynek közepén egy széles koronájú, százados fűzfa áll. Alatta kristálytisza forrást találnak, melyben apró kis aranyhalak úszkálnak. Menjen oda a királyné s üljön le a tiszta vízű forrás közelébe. Pontban éjfélkor arra fog szállni egy aranyos szárnyú madár, hosszú, hegyes csőrében nagy sárga rózsát tartva. Le fog hullajtani egyet a királyné ölébe. A királyasszony vegye fel s tűzze a szíve fölé, ide haza pedig tegye egy nagy virágtartóba. Aztán lássa, hogy mi fog történni. Megértették?

– Megértettük – felelték a király és a királyasszony, bár nem voltak tisztában a dolog felől.

– Akkor rendben vagyunk! Csak ne szóljanak a dologról senkinek! De tizenöt év múlva eljövök s elviszem a kis herceget – szólt utoljára az öregasszony, aztán a királyék nagy csodálkozására egyszerre eltűnt a szobából.

IV. fejezet

A két sárga rózsza.

Még az nap fogadott a király húsz-harminc embert s maga vezette ki őket a sűrű erdőhöz. Utat törtetett bozóton, fákon, bokrokon keresztül. Szorgalmasan dolgoztak fejszével, baltával egész nap, úgy hogy csakhamar jó messzire hatoltak be az erdőbe.

Végre csakugyan tisztásra értek, melynek közepén vastag, lombos fűzfa állott. Mindenki rámondta, hogy sok százesztendősknek kell lennie. Mellette kicsinyke kis forrás volt, kristálytisza vízzel, kis aranyhalacskákkal.

A király ezen nagyon megörült, most már bízott abban, amivel az öregasszony bízatta. Hamarosan kifogott néhányat a csöpp jószágból s haza vitte, megmutatni a királynénak. Roppant megörült a jószágos királyasszony is, olyan vidám volt, mint azelőtt talán sohasem.

Holdtöltekor azután kiment éjfél tájban az erdőbe s leült egy forrás mellé. Hogy ne legyen egészen egyedül, magával vitte az öltöztető asszonyát, aki már gyermekkorától kezdve szolgált a királyi háznál. Az öltöztető asszony nem tudta elérteni, hogy mit akar a királyné ilyen késő éjszaka az erdő közepén. De nem merte megkérdezni, hanem leült a felséges asszony háta mögött a fa alá s mivel nagyon el volt fáradva, elaludt.

Nagyon szép, holdvilágos éjszaka volt. Olyan világos, akárcsak nappal. Ez báránnyfelhőske sem látszott az égen, a csillagok fényesen ragyogtak. Mélységes csend volt köröskörül, egy hang se hallatszott, szellő se lebbent, levél se zörrent.

A királyasszony ült a padon, a munkások készítették oda a számára, s leste a madarat. Körülnézett, hallgatózott.

Mikor a városi toronyóra elütötte a tizenkettőt, egyszerre erős szárnycsapás hallatszott, egy nagy, szép madár szállt a tisztás fölött. Széles aranyos szárnya kápráztatóan csillogott a hold fényében. Csőrében két sárga rózsát tartott. Az egyiket elejtette úgy, hogy éppen a királyné ölébe hullt. A másikat véletlenül ejtette ki a csőréből, ez az alvó öltöztető asszony közepében esett a földre. Azzal zajos repüléssel elszállt a madár.

A királyné szíve fölé tűzte az illatos rózsát a hívta az öltöztető asszonyt, hogy most már menjenek haza. Az öltöztető asszony felocsúdott álmából s hogy fel akart kel, meglátta a földön a nagy sárga rózsát, fölvette s szíve fölé tűzte, úgy követte parancsolóját.

Otthon a királyné nagy ezüst virágtartóba, az öltöztető asszony pohárba tette a rózsát. Másnap reggelre ámulva látták, a királyné is, az öltöztető asszony is, hogy aranyhajú, síró babává vált a sárga rózsza.

V. fejezet Mimi és Mamó.

Nagyország népe ünnepeket rendezett, kivilágították a várost, muzsikaszóval járták be az utcákat, tánkra is kerekedtek jó kedvükben az emberek.

– Éljen a kis herceg! Éljen a trónörökös! – kiáltoztak. – A jó királyi családból lesz királyunk! Nem kell más királyt választani! Éljen, éljen!

Hogy a királyi családban mekkora volt az öröm, hogy a király, a királyné és egész háza népe: azt el sem tudom beszélni. Száz ágyúval is lövettek mindennap és olyan dáridót csaptak, hogy a legutolsó ember is pezsgőt ivott és a legdrágább ételekből evett.

Az öregasszonynak adott ígérettel most már egy csöppet sem törődött sem a király, sem a királyné.

Az ígéret szép szó, de tizenöt év: nagy idő! – gondolták magukban. Akkorára az öregasszony talán el is felejté az egész dolgot. És ha el talál jönni: majd kifognak valahogy rajta.

Ami különben nem is lesz nehéz. Mert, hogy az öltöztető asszonynak is volt egy kis fiacskája, aki szakasztott olyan volt, mint a kis herceg, azt gondolták magukban, hogy ha már kénytelenek lesznek, akkor azt adják majd oda a kis herceg gyanánt.

Persze, nem tudták, hogy kivel van dolguk, hogy azon nem lehet kifogni.

A kis herceget *Miminek* keresztelték, az öltöztető asszony fiát *Mamónak*. Olyan egyforma volt a két gyerek, hogy néha az édesanyjuk maga is összecserélte őket. Egyformán nevelték, járatták, öltöztették őket, csak annyi különbséget tettek köztük, hogy Mamónak levágták a haját, Mimi herceget pedig megnövesztették. Azonfelül a kis herceg a királyné mellett lakott szép bársonyos szobában, Mamónak pedig az ő édesanyja mellett kellett laknia egyszerű fabútoros lakásban.

VI. fejezet Múlik az idő.

De bármilyen nagy idő az a tizenöt év, lassan-lassan mégis csak eltelik. Egyre múlik nap nap után, év év után. Akármilyen lassan forog az óra mutatója, az idő mégis csak lejár.

A kis hercegnek víg volt a gyermekkora. Sokféle játékot kapott az édesatyjától, a királytól, meg az ország nagyuraitól, akik mind kedvébe akartak járni a jövőendő királynak. Volt annak pléhkatonája, fabódéja, furulyája, gágogó kacsája, szemüveges majma és mindenféle játéka annyi, hogy azt se tudta, hova rakja a sok holmit. És mindig ott voltak mellette játszópajtásai: Mamó meg egy József nevű fiú, kit az ő mulattatására fogadott meg a király.

Ügyes és víg fiú is volt ez a József. Úgy fel tudta állítani a katonaságot, oly szépen el tudta rendezni a sok játékot, hogy öröm volt nézni. Aztán utánozni tudta minden állatnak a hangját. Mikor úgy ugatott, mint a mészáros komondor kutyája, mikor kukorikolt vagy brekegett, mint a békák szoktak, ez olyan nevetségesen furcsa volt, hogy Mimi hercegnek és Mamónak a könnye is kicsordult nevéttében. De szerette is a kis herceg Józsefet, oda nem adta volna nem tudom, miért.

Mikor Miminek már iskolába kellett járnia, József kísérte el és vitte a könyveit. Mamó maga vitte a magáét. És mikor vége volt az iskolának, József már ott várta az iskola kapujában a kis herceget. Úgy vigyázott rá, mint a két szeme világára, hogy valami baja ne essék. Persze az iskolában a tanítók egy szóval sem bántották soha a kis herceget és az utcán is mindenki kitért, mikor látta, hogy a kis herceg jön.

Később katonaiskolába került Mimi herceg, ahol lovagolni tanult, meg vívni és hadakozni. Mamó is ott volt, de ő neki nem kellett annyit tanulni, mint a kis hercegnek. Mert hát többet kell tudnia egy királynak, akinek egy országot kell kormányoznia, mint más közönséges embernek.

József a katonaiskolában is hű kísérője volt Miminek, sőt még tanulni is segített neki.

Így múlt, elébb játékkal, majd tanulással lassan-lassan az idő. A kis herceg egyre nőtt, szép, szálás, derék fiú lett belőle. Igen jól állt neki a hosszú, aranyszőke haj, melyet viselt. A király és a királyné roppant szerették és annyira elfelejtették már azt az összetöpörödött öregasszonyt, hogy egy csöppet sem aggódtak miatta. Még akkor sem, mikor már a tizenötödik évében volt a kisherceg.

VII. fejezet Mimi helyett Mamó.

Éppen aznap történt, mikor a kisherceg születése napját ünnepelték. Sokan gyűltek össze a királyi palotában szerencsét kívánni Mimi hercegnek (mert még mindig így nevezték), hogy elérte tizenötödik esztendejét. Dicsérték a kisherceg jószágát, eszességét, meg hogy milyen szép, milyen derék. A királyék persze örültek a dicséretnek, és fényesen megvendégelték őket. Késő estig ott ettek, ittak, mulatoztak a királyi udvarnál.

De alig távozott el a vendégsereg, ki-ki hazafelé, amerre lakott, a király házanépe, meg Mimi herceg is nyugalomra tért, éppen csak a király meg a királyné beszélgettek még egy kissé, mikor hogy, hogy nem, egyszerre csak előttük termett az öregasszony, aki tizenöt évvel ezelőtt ott járt. Nem hallottak semmi neszt, semmi zajt, senki sem tudta, honnan, merről jött, egyszerre csak ott volt, mintha a föld alól bújt volna elő.

– Jó estét, felséges király uram! Jó estét, királyasszony galambom! – így köszönt sipító hangon. – Itt vagyok, megjöttem!

A király és a királyné úgy meg voltak lepve, hogy hamarjában eszükbe sem jutott, hogy mit akar ez az öregasszony. Rá is rivallt a király:

– Kicsoda kelmed? És hogy mer ide jönni ilyen késő éjszaka?

– Letelt az idő, felséges királyom, hát eljöttem. A kis hercegért jöttem, hiszen tudják, hogy miben egyeztünk meg?

Eszébe jutott most már minden a királynak is, a királynénak is és meg is voltak rémülve Isten igazában. De a király csakhamar összeszedte magát. Gondolta, kifog az öregasszonyon és úgy is tett, mintha semmit sem tudna.

– Mit beszél kend? – kiáltott rá. – El akarja venni a fiamat? Hát elment kendnek az esze? Takarodjék haza, különben rosszul jár! Mindjárt előszólítom a cselédséget, az majd elbánik kenddel!

Az öregasszony csöndesen végig hallgatta, aztán hangosan elnevette magát:

– Azt hiszi – így szólt –, hogy én félek a maga cselédségétől? Száz annyitól sem! Azt hiszi, hogy kifoghat rajtam? Nem vagyok én mai gyerek, száz esztendeje járom a világot!...

Majd fenyegető hangon mondta:

– De ne is tréfálkozzanak sokáig én velem, mert én nem értem a tréfát! Vagy ideadják a kis herceget, ahogy megfogadták, vagy olyan csudát látnak, amilyen még nem volt! – és csak úgy villogott az öregasszony szeme.

A király persze nem merte tagadni tovább, hogy emlékszik az egyezésre, amit vele tizenöt évvel ezelőtt kötött. De hogy váljék meg szeretett fiától, a hercegtől, akit a nép is úgy szeretett, mint a szeme fényét.

Az öregasszony türelmetlenkedett:

– Izibe, hadd jöjjön az a gyerek! – így unszolta sietésre a királyt.

– Mindjárt hozom – válaszolt a király és kiment a szobából, de nem a kis herceg lakása felé tartott, hanem arra felé, ahol az öltöztető asszony lakott Mamóval.

– Mamó szakasztottan olyan, mint Mimi – így gondolkozott a király –, Mamót fogom odaadni Mimi helyett. Mimi az herceg, királyság vár reá. Ha elmenne, abból nagy baj lehetne. Mamó pedig egy szegény öltöztető asszonynak a fia, aki ha elmegy, szomorúságban hagyja az édesanyját, de az ország és a nép békeességben marad.

Mondom, így gondolkozott a király, mikor elment az öltöztető asszonyhoz, hogy elmondja baját, elkérje tőle fiát s az öregasszonynak Mamót adja át Mimi helyett.

Az öltöztető asszony sírva fakadt, egyre azt hajtogatta, hogy ő neki egyetlen gyereken kívül a világon senkije sincs, hát hogy adná oda, hogy sohse lássa többet. A király kérte, magyarázgatta neki a dolgot és ígért neki fűt fát, csak hogy tegye meg a kívánságát.

– Nem tehetem, Isten látja lelkemet, nem tehetem! – felelt zokogva.

Nem is tudom, milyen végre jutottak volna, ha Mamó, aki a szomszéd szobában aludt, fel nem ébred és meghallván, hogy miről van szó, fel nem öltözik sietve és ki nem megy a vitázókhoz.

– Édesanyám – így szólt –, ne ellenkezzék már annyit a király bácsival! Mintsem hogy az én kedves barátom, Mimi herceg elmenjen és mintsem, hogy olyan nagy bánata legyen a király bácsinak, akinek én nagy hálával tartozom: hát inkább elmegyek én jó szántamból Mimi helyett.

És ezzel megcsókolta az anyját, aki egészen oda volt szegény a gyötrelemtől és a királlyal együtt elsietett.

Felmentek oda, ahol az öregasszony maradt a királynéval. Összekuporodva ült egy zsámolyon, a királyné kezét tördelve járt fel és alá a szobában.

Mikor a király és Mamó beléptek a szobába, az öregasszony felugrott a helyéről oly sebesen, mintha meglökte volna valaki, a királyné pedig jajt kiáltott ijedtében. Azt hitte, Mimit hozza az ura. De mikor megismerte Mamót, föllélegzett, mintha kő esett volna le a szívéből. Odament a fiúhoz, megölelte, megcsókolta és azt súgta a fülébe:

– Derék fiú vagy, Mamó!

Az öregasszony minden oldalról nézte, vizsgálta Mamót, kerülgette, mint a macska a forró kását. Aztán közelebb lépett hozzá, megfogta a kezét, szemébe nézett, mintha úgy akart volna meggyőződni, hogy nem csalják-e meg.

– Rózsám, sárga rózsám, hol vagy? – mondogatta hívogató hangon. – Aranyos, szép rózsám! Drága sárga rózsám!

Ez így tartott egy jó darabig. Elképzelhetitek, mily kint álltak ki az alatt király és a királyné. Végre valahára megtalálta az öregasszony a rózsáját, és nagy nehezen megnyugodott. De erre aztán azt se mondta, hogy befellegzett, csak megfogta a Mamó kezét és – köd előtte, köd utána – eltűnt a fiúval együtt nyomtalanul. A királyéknak a szája is nyitva maradt, annyira elbámultak ezen a dolgon.

VIII. fejezet Háború.

Még két hete se múlt el azóta, hogy ez a dolog történt, a királyon, királynén és a szegény öltöztető asszonyon kívül senki sem tudott róla, a kis herceg és József sem, akik pedig sokszor kérdezték, hogy hová lett az ő jó pajtásuk – egyszerre csak, hogy, hogy nem történt, kiütött a háború. Borzország királya, senki sem tudta, hogy mi ütött hozzá, háborút izent Nagyország királyának. „Mától hetednapra átlépek seregemmel Nagyország határát, kárpótolni akarom magamat azért a vereségért, melyet évekkkel ezelőtt hadseregem Nagyország katonáitól kapott.” Így szólt a háborús üzenet.

Nagyország királya szörnyű haragra gerjedt.

– Átléped az én országom határát? – így kiáltott fel. – Majd meglátjuk!

És azonnal riadót fúvatott, megparancsolta, hogy az ország minden részéből a fővárosba jöjjenek a katonák. Azonfelül toborzás is volt, és akinek csak kedve volt hozzá, beállhatott katonának.

Ezt nagyon sokan megtették, csak nem minden épkézláb ember, mert hát mindenki szereti a hazáját és meg akarja védeni az ellenség ellen. Megtörtént, hogy egészen fiatal diák is felcsapott katonának, hogy elmehessen a háborúba hazája védelmére.

Harmadnapra már azt jelentette az első generális a királynak, hogy a hadsereg indulásra készen vár a város alatt.

– Hány katonából áll a sereg? – kérdezte a király.

– Kerekszám százezerből, felséges uram! – felelt a generális. – Ötvenezer a gyalogos, negyvenezer a lovas katona, tízezer a tüzér.

– A puszkapor?

– Van elég.

– Golyó?

– Van elég.

– Hát eleség, embernek, lónak?

– Mindenről gondoskodtam – felelt a generális.

– Akkor hát rendben vagyunk – szólt a király –, és holnap hajnalban indulhatunk. Nem várakozunk mi hét napig, előbb támadjuk mi meg Borzország királyát, mint ő bennünket! Én

meg a fiam, Mimi herceg, fogjuk vezetni a sereget. Menjen kérem, generális úr, és adja mind-
ezt tudtára a seregnek. Mindenki készüljön el az útra: holnap hajnalban indulunk!

– Igenis, felséges királyom – mondotta a generális –, azzal szalutált, sarkon fordult és távozott.

És másnap virradatra dobpergés, trombitaharsogás és muzsikaszó jelentette, hogy hadjárat-
ra indul a király és a hadsereg.

Indulás előtt a király megállt az első sor előtt és hangos szóval beszédet mondott katonái-
hoz. Elmondta, hogy micsoda hetyke levelet írt Borzország királya. Bezzeg elfelejtette már a
vereséget, amit kapott! Újra megnőtt a szarva a komának! „Le fogjuk törni!” – kiáltott fel a
király. „Csak harcoljatok vitézül, katonák, az Isten is megsegíti a vitéz embereket!”

A katonaság éljent kiáltott, és azzal megindult a menet.

Elől lovagolt a király, balra tőle a kis herceg, mögöttük a sok generális díszes, fényes katoná-
ruhákban. Azután következett a gyalogság beláthatatlan hosszú sorban. Elsőbb a vadászok,
majd a bakancsosok, ezután a tüérek az ágyúkkal.

Minden csapat élén egy-egy tiszt lovagolt kivont karddal, és az első sorban elől ment büsz-
kén fennhordva a fejét, a zászlótartó, Oldalt lovagoltak tüzes paripákon a huszárok. Minden
ezrednek meg volt a maga zenekara, amely szebbnél-szebb indulókat játszott, bátorságra, lel-
kesedésre tüzelve a katonaságot. Volt is olyan lelkesedés a hadseregben, hogy megostromolta
volna akár az egész világot is.

Három nap, három éjjel mentek egyfolytában, pihenés nélkül, mire elérkeztek az ország
határához, hol azután tábornok ült, hogy kipihenjék az út fáradalmait.

Bezzeg szörnyen megrémült a nagy sereg láttára Borzország lakossága. Tudta ugyan, hogy
királya háborút izent szomszédjának, de ilyen hamarságra nem volt elkészülve. Hogy védel-
mezze magát: arra gondolnia sem lehetett, mikor az ő katonáik az Isten tudja, milyen messze
voltak a határtól. Nem maradt más választásuk, minthogy kénytelen-kelletlen megadják ma-
gukat s meghódoljanak az idegen hatalomnak. Kérve-könyörögve járultak a király elé, meg-
fogadva, hogy mindent megtesznek, amit ő felsége kíván tőlük, csak legyen irántuk irgalmas,
mert ők nem védhetik magukat.

– Nem lesz bántódásuk – szólt hozzájuk a király –, csak viseljék magukat békésen!

Hat várost és vagy tizenöt falut foglaltak el így, vérontás nélkül s beljebb vonultak az or-
szág belsejébe.

IX. fejezet.

Harc és háború

Most már hatodnapja volt, hogy eljöttek hazulról s attól kellett tartaniuk, hogy minden
pillanatban rábukkannak az ellenséges hadseregre.

Ekkor Mimi herceg arra kérte felséges atyját: bízna reá egy ezred lovasságot, ő majd azzal
előre megy portyázni, hogy fölkeresse s kinyomozza az ellenséget.

– Hátha bajba jutsz? – aggódott a király, bár örült a szíve, hogy olyan bátor a fia.

– Ne féltsen engem, atyám és királyom – válaszolta a kis herceg –, majd vigyázok én ma-
gamra, de a katonáimra is.

– Nem bánom hát – hagyta rá a király –, legyen meg a kívánságod!

Azután meghagyta a tizedik számú huszárezrednek, hogy ezentúl mindenben Mimi herceg
tanácsát kövesse, mert ezentúl ő lesz a parancsnok. Azonban mégis két generálist rendelt a
kis herceg mellé, akiknek titokban lelkükre közölte, hogy, mint a két szemük világára, úgy
vigyázzanak a fiatal parancsnok életére.

Még aznap déltájban el is indult a kis herceg a portyázó útra.

Úgy osztotta be az ezredét, hogy a közepén haladt négy szakaszban négy század, jobbra és balra pedig három-három századot küldött, részint, hogy minden oldalról kémlelje az ellenséget, részint, hogy meg is védje magát hirtelen való megtámadástól.

Estére egy nagy, sűrű erdőhöz értek, ott ütöttek tábort éjszakára. Őrtüzet gyújtottak és mindenfelé őrséget állítottak, hogy kellemetlen meglepetés ne érje éjszaka az alvó sereget. Mindenki azon felöltözötteen dőlt le a rögtönzött tábori ágyra, maga a kis herceg is, aki egy csöppet sem akart külön módon élni, mint a többi tisztje az ezrednek. Éppen csak hogy külön sátra volt neki, mely előtt tíz főből álló őrség őrködött. Azonban nem tudott nyugodni, többször is kinézett, nincs-e valami baj.

Persze hogy nem volt, köröskörül egy árva lélek sem volt látható. Valami elhagyatott vadonban voltak. Hanem a kis herceg szörnyen aggódott, hogy el talál valamit mulasztani, ami az elővigyázathoz szükséges (pedig kivüle a két generális is vigyázott ám), vagy pedig lehetséges, hogy talán szeretett volna már ellenséges katonát látni: hadd próbálná ki az erejét.

No ha ez volt a kívánsága, rövid idő múlva be is teljesedett.

Kora hajnalban indulót fúvatott. Mivel az erőd nagyon messzire elnyúlt s nagyot kerülni nem akart, azt határozta, hogy az erdőn keresztül tör előre.

Előőrsőt küldött befelé jobbra-balra. Mikor ez visszatért s jelentette, hogy nincs mitől tartani, akkor megadta a jelt az indulásra.

Csak hogy ez nem volt éppen könnyű dolog. Az erdő nagyon sűrű volt, lóháton lehetetlen volt keresztül menni rajta.

Kantárnál fogva kellett vezetni a lovakat, úgy is sok bokrot kellett útközben kivágni, hogy sértetlenül lehessen keresztül jutni. Nagy bajjal járt az előmenetel, de utóvégre mégis csak sikerült, sőt végre fáradozásuknak jutalma is volt.

Tíz óra hosszat tartott, míg keresztülvergődtek az erdőn, de mikor már csaknem kijutottak belőle, a fák között messziről kardok villogását látták.

– Ellenség! – kiáltott fel örömmel a kis herceg, de azonnal a szájára illesztette az ujját, így intvén csendre katonáit, hogy valahogy ezt ne kiáltsák: „előre!”

Körülbelül kétszáz lépésnyire az erdőtől dombos lejtőn ellenséges sereg állott csatarendbe. Valami furcsa bő bugyogót viseltek a katonák, a fejükön meg otromba borzfarkat.

Lehetek vagy kétezren: gyalogosok, lovasok, tüzérek vegyest. Bizonyára csak az előőrse Borzország hadseregének.

A kis herceg csatavonalba állította katonáit, aztán az egész ezrednek egyszerre tüzet parancsolt.

Egy csomó ellenséges katona esett el ettől az ezer golyótól. Vezére egy pillanatra megremült, aztán szintén tüzet parancsolt. De az erdő védte a kis herceg katonáit s így az ellenség golyói vajmi kevés kért tettek bennük.

Mimi herceg ismételte a parancsot, mire ismét ezer puska dördült el egyszerre, úgy, hogy az ellenség kénytelen volt a domb mögé vonulni, hogy szabadon céltáblája ne legyen a gyilkos golyóknak. Addig is már ötven embere holtan rogyott össze, százötven pedig megsebesült.

Mimi herceg most tanácskozott a két melléje rendelt generálissal, s a többi tisztekkel, azután a következő levelet írta az atyjának:

Felséges atyám!

Rábukkantunk szerencsésen az ellenségre. Lehet vagy kétezer ember. Tüzeltünk s nagy kárt tettünk benne, kénytelen volt fedett helyre vonulni vissza. Most onnan, egy domb mögül tüzel mireánk; de védve vagyunk az erdőtől, ahol állunk. Egy emberünk se esett el, s csak kettő

kapott könnyű sérülést. Most az a szándékom, hogy megkerülöm az ellenséget. Négyszáz embert hagyok itt a mostani állásban egy tábornok parancsnoksága alatt. Ennek a négyszáz embernek az lesz a feladata, hogy erős tüzeléssel s nagy mozgással és zajjal elhitesse az ellenséggel, hogy nagyon sok emberünk van itten. Addig háromszáz ember bal felől igyekszik megkerülni az ellenség táborát; ezt a háromszáz embert az alezredes fogja vezetni. Magam a jobb szárnyat fogom vezetni s törekedni fogok jobb felől kerülve, találkozni bal szárnyunk embereivel. Lehet, hogy sikerülni fog a tervem. Akkor kétezer ember foglyunk lesz s ezzel a győzelem félig a mienk. Mindenesetre erősítést, gyalogságot és tüzérséget kérek. Néhány perc múlva indulunk, bátran a haza nevében. Ha Isten velünk, ki ellenünk! Felsőleges atyám hú fia s szolgálója

Miklós

a 10-ik huszárezred parancsnoka

Gyorsan lepecsételte a levelet és két fullajtárral elküldötte. Azzal ismét megbeszélte a tisztekkel a hadi tervet s kiadta rendeletben, hogy kinek mi lesz a dolga s mire kell vigyáznia. Azután szétszította az ezredet, amint levélben megírta, útnak indította balra a háromszáz embert s maga is megindult embereivel jobbra, halkan, csendesén, a legnagyobb rendben, hogy az ellenség valahogy észre ne vegye szándékát s eleve megóvja magát minden bajtól.

Azonban az ellenségnek is volt ám esze. Ha nem is tudta bizonyosan, hát megsejtette a kis herceg tervét. Éppen csak azt nem tudta, mert nem láthatta az erdőtől, hogy mekkora sereggel áll szemben; különben talán ő kezdte volna meg a támadást. De semmi esetre sem ijedt volna meg, ha tudta volna, hogy csak egy ezred lovassággal van dolga. Így azonban arra is kellett gondolnia, hogy ott van az egész nagy hadsereg, amelyikkel nem készült el, hogy ily hamar találkozzék.

De hogy kitalálta a kis herceg tervét (persze nem tudta, hogy Mimi herceg a parancsnok odaát), azon igyekezett, hogy meggátolja sikerülését s valahogy csúful ne járjon, de ha lehetséges, visszaverje a támadókat.

Ez a kétezer ember persze csak előőrse volt a nagy ellenséges seregnek, melynek néhány mérföldnyi távolságban volt a hadiszállása. Az előørs parancsnoka tehát elsőbben is azt tette, hogy fullajtárokat küldött Borzország királyához s az egész seregnek gyors odavonulását kérte. Azután pedig, hogy akkor se kelljen kétségbeesnie, ha előbb támadnák meg, mintsem a segítségét megkapta, földből sáncot veretett a tábora körül: úgy erősítette meg az állását. A sáncok mögött azután ellenállhatott volna négyszer akkora erőnek is, mint amilyen a kis hercegé volt.

X. fejezet Győzelem.

Gyönyörű szép hajnal volt, mikor minden oldalról megszólaltak a kis herceg seregének trombitái, megadva a jelt, hogy egyszerre, hirtelen sebességgel kell mindenfelől megtámadni az ellenséget.

Elő is rohantak a huszárok és villámsebességgel rúgtattak neki az ellenséges tábornak. Sűrű golyózapor fogadta őket az éber ellenség, de ők azt föl sem vették. Csakhamar ott termettek a sáncok mellett és jobbra-balra úgy vagdalkoztak, hogy jobban se kellett. Különösen a jobb szárny, melyet a kis herceg vezetett, tüntette ki magát vitézül. Emberei leszáltak a lovaikról és a sáncot megmászni törekedtek. A kis herceg mindenütt közöttük s az élükön volt, bátorítva, buzdítva katonáit.

De az ellenségnek ágyúi is voltak. Ezekkel folytonosan tüzelt, aztán meg kétezren voltak ezer ellenében s védett, körülsáncolt helyen voltak: így történt, hogy minden oldalról visszaverték a kis herceg embereit. Hiábavaló volt a hősi bátorság, amit a kis herceg s az egész ezred kifejtett egy órai harc alatt. Közel négyszáz embert vesztek, kénytelenek voltak jelt adni a visszavonulásra.

Azonban az ellenség most vérszemet kapott, visszaverte a támadást, bár maga is sok embert veszített. Láta, hogy kis sereggel van dolga s nem félt többé, sőt vakmerő lett. Kijött sáncai mögül és üldözni kezdte a visszavonuló lovasokat. Most már ő volt a támadó. De rajta veszett csúful.

A király épp akkor érkezett oda a kis herceg segítségére: mindenfelől hallatszott a jelző kürtök szava. Lovasság száguldva, gyalogság futva érkezett a csataterre. A kis herceg most újból támadásra vezette lovasait. Az ellenség sietve vissza akart vonulni sáncai mögé, de a kis herceg háta mögé került s elzárta az útját. Két tűz közé jutott s hasztalan erőlködés után, hogy keresztültörje magát valahol, kénytelen volt lerakni a fegyverét.

És így a kis herceg terve mégis csak sikerült: az ellenséget, melyre rátalált, elfogták.

A király örömeiben megölelte s megcsókolta a kis herceget, akit a generálisok, a tisztek s a katonák is nem győztek eléggé dicsérni, hogy milyen hősiezen viselte magát. Csak most vallotta be a kis herceg, hogy a csatában ő is megsebesült: a bal karját horzsolta egy ellenséges golyó. Harc közben hamarosan bekötötte a kendőjével, hogy katonái ne lássák, s el ne lankadjanak vitézségükben. Az ezredorvos megvizsgálta a sebet és egyre rázogatta a fejét.

Nem volt az olyan kicsiny sérülés, minőnek a kis herceg mondta: a golyó mélyen belevágódott a karjába, úgy kellett kimetszeni az izmok közül. És Mimi herceg fel se jaidult, mikor az orvos jobbra-balra vagdalta a karját.

Hogy s miként folyt tovább a háború? Borzország királyára szerencsétlenül. Még vagy két hétig folyt a csatározás s itt-ott nyertek is egy-egy csatát Borzország katonái, mert vitéz harcosok voltak; de az ellenség benne volt az országuk kellő közepében s el is fogta mindjárt a háború elején kétezer emberüket. Ez elrontotta kedvüket és nagyon meg is gyöngítette őket. Így hát végre is Borzországnak kellett a vesztesnek lennie. Két nagy ütközet után, melyben a kis herceg ismét kitüntette nagy bátorságát s ügyességét, Borzország király kitűzette a fehér zászlót.

Békét ajánlott. Követeket küldött át a győztes ellenfélhez, hogy tanácskozzanak, mely feltételek alatt lehetne békét kötni. De meghagyta nekik, hogy mindenáron kössenek békét. A kis herceg megelégedett volna azzal, hogy Borzország király ismerje el, hogy az ő népük vitézebb nép, mint az övé. De királyi atyja hasznót is akart a háborúból. Hadizsákmányul azt követelte, hogy Borzország engedje át neki azt a hat várost és néhány falut, melyet seregével elfoglalt s mely meg is hódolt neki.

A követek szabadkoztak, hogy ez igen szigorú követelés. De nem volt más választásuk. A király bosszúságában megbetegedett; a seregük megfogyott és elkedvetlenedett. A háborút Borzország nem folytathatta tovább, hacsak nem akart egészen elpusztulni: nem maradt tehát egyéb hátra, mint elfogadni a feltételeket s átengedni az elfoglalt falvakat és városokat a győzelmében büszke ellenségnek.

XII. fejezet.

Csodálatos fordulat

Nagy vígsággal, ujjongó örömmel, nagy zajjal, zeneszóval s dalolással indult vissza hazájába a győztes sereg. Gyors fullajtárok vitték haza előre a győzelem hírét. A lakosság mindenün-

nen elébe ment és határtalan lelkesedéssel ünnepelte a királyt, a kis herceget és a vitéz katonákat. Vége, határa nem volt az emberek örömének. Oly boldognak érezte magát az ország, mint azelőtt még sohasem.

De csakhamar búra fordult a vígság, gyászra az öröm és a boldogság.

Különös, csodálatos dolog történt.

Mikor már csaknem a főváros előtt volt a sereg, szép rendben haladt az országúton, egyszerre csak köd támadt, mely mind sűrűbbé és sötétebbé lett és végül olyan fekete volt, mint a korom. Úgy gomolygott az egész sereg körül, mint a füst, vagy mit is mondok, mint egy rengeteg raj fekete bogár, és csípte az emberek személt és elállta lélegzetüket. Szörnyű, rettenetes köd volt.

De ez az egész dolog nem tartott tovább egy negyed óránál. A köd eloszlott, kisütött a nap és a levegő sokkal frissebb lett, mint azelőtt.

Csakhogy most már senki sem örült a fényes napnak és a jó levegőnek Mialatt az a csúnya köd volt, egy elérhetetlen magasságú fal támadt köröskörül. Az egész nagy sereg körül volt zárva, el volt fogva, egy várban, mely egynéhány pillanat alatt emelkedett föl a földből, vagy a jó Isten tudja, honnan.

A király eleinte káprázatnak vélte az egész dolgot, azután csákányosokat rendelt a falakhoz, hogy döntsék le, vagy üssenek rést rajta.

Csakhogy a falon nem fogott a csákány éle.

Azután lövette, ágyúztatta a falat. Akárcsak borsót hányt volna reá: visszapattant arról minden golyó, olyan szilárdan állott az a fal. Kemény materiából építette, aki építette.

Megmászni lehetetlen volt, olyan magas volt. Nem maradt más hátra, mint bele nyugodni és bevárni, hogy mi fog itt történni. Ha magától emelkedett ez a szörnyű fal, hátha magától le is omlik.

Ezt gondolta a király.

De bizony az nem omlott le. Ott volt az három, négy, sőt hét nap múlva is, meg azután is.

A király kétségbe volt esve. Már elfogyott mind az eleség, mit a sereg magával vitt s a nyolcadik napon már alig kaptak valami kis ennivalót a katonák. A kilencedik napon már levágták a lovak egy részét, hogy éhen ne vesszen a legénység s a következő napokon is csak lóhúsból élt a sereg. Végre is éhen hal itt mindenki – gondolta magában minden ember. Ha ezt a falat valami csoda le nem dönti: akkor nincs menekvés, biztos a halál.

XIII. fejezet.

A kis öreg.

A tizenhetedik napon, mikor már semmi néven nevezendő ehető jóság nem volt a táborban; a lovak nagy része elpusztult az éhségtől, mert azoknak sem volt semmi ennivalója: a katonák patkányt, egeret, ürgét fogdostak: abból készítettek pecsenyét, úgy táplálkoztak. Mikor már jajszónál egyebet nem is lehetett hallani az egész seregben: akkor egyszerre, déltájban, szép, derült, verőfényes időben, egy szűk nyílás támadt a falon. Csak akkora rés, hogy egy kicsiny, zömök nagyszakállú öregember keresztülbújhatott rajta.

Csúnya, ráncos képű, ravasz tekintetű öregember volt. Amint bebújt, a rés ismét bezárult mögötte, olyan épen, mintha összeolvasztották volna.

A katonák csakhamar körülvették a kis öreget s a király elébe vitték.

– Hát te tudod ennek a falnak a nyitját? – rivallt rá haraggal a király. – Hát te tudod – kérdezte ismét –, hogy lehet keresztül jutni ezen a falon?

– Tudom hát – felelt az öreg.

– Akkor vezess ki innen bennünket, annyit mondok! Elég vakmerőség volt tőled, hogy ismerve bajunkat, királyod baját, nem siettél segítségünkre! De ne vesztegessük a szót – tette hozzá türelmetlenül –, nyisd ki a fal titkos ajtaját, hadd menjünk innen!

Az öreg lekuporodott a földre s meg se mozdult.

– Miért nem teszed, amit parancsolok? – kérdezte szikrázó tekintettel a király.

– Mert nincs hozzá kedvem! – felelt vállát vonogatva. – Mert nem ettem bolond gombát!

– Vigyázz öreg, mert rosszul jársz!

– Ugyan, felséges úr! – kiáltott fel csúfolódva a kis öreg. – Fenyegetőzünk? Lärmázunk? Parancsolgatunk?... Mert én csak ilyen kicsiny, rongyos, öregember vagyok, te meg király vagy, ugye? Pedig én nem vagyok ám olyan kicsiny semmi ember, amilyennek látszom, s te sem vagy olyan nagyhatalmú úr, amilyennek láthatod magadat!... Látod, én építettem itt ezt a falat, mely útját állta győztes seregednek. Ám dönts le, ha olyan nagy a hatalmad!... Én le-ronthatom, ha akarom.

– Hát miért nem döntöd le? – kérdezte a király, alig türtőztetve haragját.

– Mert nem akarom – válaszolt nyugodtan az öreg.

– Nem akarod?

– Nem.

– És el tudnád nézni, hogy éhen haljon itt annyi ember?

– Mi közöm hozzá? Mit törődöm én veletek?

– Hát ki vagy te, szörnyű ember? – kérdezte magánkívül a király.

A tiszték, a katonák körülállták őket s hallgatva beszélgetésüket, annyira felindultak, hogy kihúzták kardjaikat.

Az öreg észrevette indulatukat s feléjük fordulva, vérfagyasztó nevetéssel így szólt hozzájuk:

– Dugjátok csak vissza a hüvelyekbe azokat a patkánylesőket! Ha én meg nem könyörülök rajtatok, itt veszttek menthetetlenül, hogy híretek se marad meg.

– Hát ki vagy te, mondd? – kérdezte ismét, most már remegő hangon a király.

– Hogy ki vagyok? Az öreg Rokokó vagyok! Nem ismered az öreg Rokokót? Sohasem hallottad hírét az öreg Rokokónak? Én vagyok, nézz meg jól! Ugye, öreg vagyok? Pedig ha akarom, olyan fiatal leszek, mint egy húszéves levante. Rongyos vagyok, ugye? Pedig ha akarom, olyan drága ruhákba járok, mint akármelyik király. Semmi se vagyok, de azért hatalmasabb lehetek, mint valamennyi király, aki él a földön. Az öreg Rokokó a nevem, ha tudni akarod, felséges király. Különben pedig férje vagyok annak az összetöpörödött vén anyókének, aki tizenöt esztendővel ezelőtt ott járt az udvarodnál, akinek fogadást tettél, te meg a felséges királyné, s akit aztán csúful rászedtetek.

A királyban elhűlt a vér. Egész testében remegett; szólni akart, de elállt a lélegzete, mintha fojtogatná valaki.

Az öreg azonban folytatta: – Igen, az öreg Rokokó feleségét könnyű volt rászedni! Vele könnyű volt elhítenni, hogy az öltöztető asszony fia a királyi herceg. De bezzeg nem lehet túl járni az én eszemen! Nagy esze van az öreg Rokokónak! Alig jött a közelembe az a kamasz gyerek, pedig szép gyerek, meg kell adni, mindjárt tudtam, hogy nem az igazi. Vissza is küldtem szépen haza, mert az öreg Rokokó nem hagyja magát rászedtetni. Aztán felbízattam Borzország királyát, hogy üzenjen neked háborút, csak azért, hogy el gyere a nagy seregeddel s a fiaddal s én azután szépen elfoglaljak benneteket, mint a pók a legyet. Látod, felséges király, ilyen furfangos az öreg Rokokó! Pompás falat építettem ugye? És milyen gyorsan! Egy-két pillanat, és meg volt!

A kezét dörzsölte, örömeiben és csúfolódó tekintettel nézett körül, hogy milyen hatást keltett a beszéde.

– Hát mit akarsz tőlünk? Mi a célod velünk? – kérdezte tőle a király.

– Elsőbben is meg akartalak bosszantani egy kissé – válaszolt nevetve. – Bosszankodtam én is miattad, vissza akartam fizetni a kölcsönt kamatostul. Az öreg Rokokó becsületes ember! Aztán meg – tette hozzá lassú, fenyegető hangon – a kis herceget akarom. Ha ide nem adod: éhen pusztultok itt valamennyien! Én mondom, az öreg Rokokó, aki be szokta váltani ígéretét!

A király könyörgött neki, hogy kívánjon bármit, a királyságát, a vagyonát: rimánkodva, sírva kérte, hogy csak ezt, csak egyetlen fiát ne kívánja tőle. Mind hiába volt. az öreg olyan kemény maradt, mint a kő.

– Nem lágyul ez az öreg Rokokó! – Kemény legény az öreg Rokokó! – ezzel felelt minden könyörgésre.

Kérlelték a tiszték is, a generálisok, a katonák. Ígértek neki fűt-fát, csak legyen irgalmas és ne követeljen ilyen szörnyű dolgot. Hasztalan volt minden szó. Az öreg meg nem indult. Követelte a kis herceget, akihez neki – úgy mond – jussa van. Ha oda nem adják: szörnyű halállal hal a sok ezer ember, a királlyal, s a kis herceggel egyetemben.

A király egészen meg volt zavarodva; kezét tördelve járt-kelt: nagy bajában nem tudta, mitévő legyen. A katonák megfogadták, hogy inkább meghalnak, sem hogy megengedjék, hogy a kis herceget elragadják a kezükből. Az öreg Rokokó pedig kárörvendő arccal nézte a kint, amit okozott nekik.

Ekkor Mimi herceg, aki eddig még nem szólt bele ebbe a dologba, előlépett és határozott hangon ily beszédet mondott:

– Én nem akarom, hogy miattam ennyi derék harcos veszítse életét! Országunkat, hazánkat megtámadná az ellenség és az is elveszne énmiattam. Felsőleges atyám is meghalna és édes jó anyám se élné túl a sok csapást. Én nem akarok okozója lenni ennyi bajnak! Megteszem ennek az embernek a kívánságát: elmegyek velem!

Azzal hirtelen megölelte atyját, könnyes szemmel búcsút intett a katonáknak, azután odanyújtotta kezét az öregnek, ezzel a szóval:

– Vigyen!

Egy pillanat alatt, még mielőtt bárki is beleszólhatott volna, újra leereszkedett az a sűrű, fekete gomolygó köd.

Mire a köd eloszlott, az öreg Rokokó is, a kis herceg is, a nagy fal is eltűnt, mintha a föld nyelte el volna.

A sereg nagy bánattal tért haza, gyászt hirdetve az egész országban. Győzelmes hadsereg még sohasem ért haza ilyen szomorúan.

Mamó, az öltöztető asszony fia csakugyan otthon volt már. Hogy hol járt? Merre járt? Mit látott? Nem tudta megmondani. Úgy tetszett neki – azt mondta –, hogy aludt egész idő alatt.

József, a hűséges József, nagyon megörült, mikor Mamó ismét haza került. Annál jobban elbúsult magát, mikor meghallotta, hogy a kis herceget vitték el helyette.

Mikor Mimi herceg odanyújtotta kezét az öreg Rokokónak, ez a tenyerével egyszer végig simította az arcát. És ekkor úgy érezte magát, hogy forog vele a világ, mintha elszédült volna. Se látott, se hallott. Csak azt érezte, hogy valami nagy erő felkapta s viszi sebesen, mint a szél a pelyhet. Azután elaludt és egy darabig semmit se tudott magáról.

Mikor felébredt, látta, hogy léghajón van, magasan a föld felett: csak úgy szédült a feje, ha letekintett róla. Az öreg mellette ült a kosárban ráncolt homlokkal, merev tekintettel nézett körül s egy szót se szólt. Szállt a léghajó, szállt, repült erdőkön át, völgyeken át, tavakon, folyókon, tengereken át, ismeretlen tájak fölött, ismeretlen vidékek felé. A fellegek között jártak, vihar hajtotta a hajót, mennydörgött s villámok cikáztak körülöttük. Tombolt a zivatar, a szél

foszlányokká tépte a felhőket. A felhők azután különféle alakban egymásnak estek, mint a vadállatok s keresztültört egyik a másikon, végül átláthatatlan tömeggé váltak. Mintha jajgató, veszekedő s ordító hangok is hallatszottak volna a szörnyűm háborgásban...

A kis herceg fázva, dideregve ült a helyén. Nagyon szomorú volt; sírt.

Elszakadni szüleinktől, apától, anyától; elszakadni barátainktól, ismerőseinktől; elszakadni hazánktól s fiatalon, gyermekkorban elszakadva mindenkitől, akit szeretünk, s aki bennünket szeret és eljutni idegenbe, ismeretlen vidékre, ismeretlen emberek közé, akik talán haraggal, gyűlöléssel viseltetnek irántunk: ez a legnagyobb csapás, ami az embert érheti. Ez a legkeserűbb panaszra indítja az ember szívét; ezen sír az ember a legkeservesebben; ezt sohasem felejtí el az ember. Csak az, aki valaha hasonló sorsban volt, csak az értheti, hogy milyen szomorú volt a kis herceg s milyen keserűek voltak a könnyei.

Elgondolta, hogy milyen boldog volt addig! Mindene megvolt, ami után csak kívánczozott. Szerették, becézték, kényeztették. Szülei kimondhatatlan szeretettel csüggtek rajta, egyetlen gyermekükön, s ő is kimondhatatlan szeretettel szerette szüleit. Voltak pajtásai, voltak barátai s ahová csak ment, mindenütt szeretettel vették körül.

Most mindennek vége! Senkije sincs, semmije sincs. Szegényebb, mint a koldus, ki az utcákon kéreget, mert az legalább szabadon jöhet-mehet, ahova tetszik neki. Őt viszik, a jó Isten tudja, hová. Nem fogja szeretni senki s nem lesz senki, akit szeressen. Ki tudja, mi lesz vele? Talán meg is kell halnia, talán meg akarja ölni ez a kegyetlen öregember?...

Ilyen gondolatokkal tépelődött, mialatt a léghajó villámsebességgel repült tova a zivatarban. Nem szólította meg az öreget, nem kérdezte tőle sorsát; csak sírt, egyre sírt keservesen. Egynéhány napig enni sem akart; hozzá se nyúlt a száraz pogácsához, amit az öreg elébe tett.

Hetednapra elállt a zivatar.

Különös vidéken jártak ekkor. Izzó, vakító fénnel sütött a nap, a levegő olyan forró volt, hogy alig lehetett lélegzetet venni. A kis herceg ezelőtt sohasem érzett ilyen nagy forróságot. A fák nem voltak zöldek, hanem fehérek, a levelek úgy fénylettek, mint az ezüst. Ember vagy állat nem volt látható a földön, de ház sem.

Se falu, se város. Valami terméketlen föld lehetett, hogy egy madár se tartózkodott a tájékon. Bizonyára ez volt az az ország, amit az emberek oly sokszor emlegetnek, ha valami nyomorúságos tartományról beszélnek.

XV. fejezet.

Hová jutott a kis herceg?

Tizenharmad napra hajnalban a kis herceg egy majorfélét vett észre a szemhatáron. Ott szállt le nemsokára a léghajó.

Ez volt a kis öregember lakása.

Mikor kiszálltak a léghajóból, az öreg megszólította a kis herceget:

– Haza érkeztünk – így szólt. – Csak jer utána, fiam.

A kis herceg búsan követte az öreget.

A ház, melybe beléptek, hosszú volt, széles és alacsony. Egy-egy elrácsozott lyuk a falban: az volt az ablak rajta. A födele nem volt lejtős, hanem lapos. Hátul tágas udvar tartozott hozzá, mely vasvillákkal volt bekerítve.

Hosszú, sötét folyosó vezetett a ház belsejébe. A folyosó két részre osztotta a házat s jobbra is, balra is vagy tizenöt ajtó volt, melyek mind egy-egy szobába nyíltak.

– Mire való lehet ez a sok szoba? – gondolta magában a kis herceg, s minthogy csak úgy remegett a félelemtől, azt is gondolta: Az Isten tudja, milyen szörnyek lakoznak, egymástól elválasztva, ezekben a szobákban!

Az öreg benyitott az első szobába, mely a folyosótól jobbra esett.

– Itt vagy, hé? – kérdezte kiáltva, mikor belépett.

– Itt vagyok, itt! – felelt egy rikácsoló hang a szoba egyik sarkából.

Az öregasszony volt, az öreg Rokokó felesége.

Olyan sötét volt a szoba, hogy a kis herceg eleinte semmit sem látott. Szeme azután megszokta a sötétséget s akkor látta, hogy négyszögletes szobában van, mely két kis ablaklyukon át kap egy kis szürke világosságot. Két ágy volt a szobában, egyik a jobb, másik a baloldali fal mellett. A közepén alacsony asztal állott, melynek négy sarkán egy-egy halálfejet látott. Halálfejet látott a kemence tetején is, az ajtó fölött is. Az egyik sarokban állott a kemence, a másikban egy nagy szekrény. Ennek a tetején is állt egy halálfej.

– Elhoztam a kis herceget! – szólt az öreg, mialatt az asszony vigyorogva nézegette köröskörül. – Na – fordult aztán Mimihez –, itt fogsz lakni ezentúl nálunk!... Én leszek az apád, a feleségem az anyád!... Érted?... Be kell jönnöd minden reggel, hogy kezet csókolj. Azt kell majd mondanod: jó reggelt, apám, jó reggelt, anyám, mi lesz ma az én dolgom?... Akkor aztán megmondjuk, hogy mit kell aznap elvégezned... Érted?... De most, hogy ki vagy fáradva, három napig pihenhetsz... Eredj, balra a tizenkettedik szoba lesz a lakásod. Ott találsz ennivalót is magadnak, amennyi kell. De be ne nyiss más szobába, különben szörnyet halsz!... Most köszönts: jó éjszakát, apám, jó éjszakát, anyám! Csókolj kezet!... S most eredj a szobádba!

A kis herceg szó nélkül megtette, amit az öreg kívánt, megcsókolta a kezüket, megígérte, hogy szót fogad, aztán ment fölkeresni a szobáját.

Rátalált, bement és amint egyedül érezte magát, ledőlt az ágyra és hangosan zokogott.

XVI. fejezet.

A hercegnő.

Annyira erőt vett a szegény kis hercegen a keserűség, hogy észre sem vette, mikor valaki halkán kinyitotta az ajtót és belépett a szobájába. Csak arra eszmélt föl, mikor lágy, barátságos hangot hallott:

– Barátom, kérem, ne essék kétségbe! Ne sírjon! Még jóra fordulhat minden!

Egy szép fiatal leányka állt előtte.

– Ki vagy te? – kérdezte tőle a kis herceg csodálkozó tekintettel. – Tündér vagy, aki eljöttél, hogy megvigasztalj, hogy kiszabadíts innen, ebből a rettenetes börtönből?

– Nem, nem – válaszolt a leányka szomorúan –, nem vagyok tündér. Én is olyan szerencsétlen vagyok, mint te. Én is király gyermeke vagyok, hercegnő vagyok, Ella a nevem. Napország királyának a leánya s engem is elragadtak, éppen úgy, mint téged.

– Régen? – kérdezte a kis herceg.

– Öt éve már annak, hogy itt vagyok. Nyolc éves lehettem, mikor az öreg Rokokó eljött hozzánk és kényszerítette szüleimet, hogy odaadjanak neki.

Sírva fakadt szegény, hogy elmondta, mint szakadt el szüleitől.

– Öt év, ezek között! – kiáltott fel elborzadva a kis herceg.

– Nekem – válaszolta a leányka – tízszer annyinak látszik ez az idő. Mennyit sírtam ezalatt! Annyit búsultam, hogy szinte megöregedtem belé. Alig vagyok tizenhárom éves és úgy érzem, mintha nagyon öreg lennék.

– Szegény hercegnő!

– Nevezzen csak egyszerűen Ellának, mert mi nekünk jó barátoknak kell lennünk. Sokat tanultam ám az öregeke mesterségéből! Egész kis varázsló lettem, – mondá mosolyogva – s lehet, hogy hasznunkra is fordíthatom tudományomat.

Soká beszélgettek együtt. Öreg este lett, mire elváltak egymástól.

XVII. fejezet.
Az első munka.

A három nap azzal múlt el, hogy a kis herceg reggel és este bement az öregekhez és köszöntötte őket, amint Rokokó mester parancsolta neki. A nap többi részét a szobájában töltötte, búslakodva s nagyokat sóhajtva, vagy pedig beszélgetve Ellával, aki kétszer-háromszor is benézett hozzá naponként. Nagyon megszerették egymást, mint két szerencsétlen, bajba jutott ember, aki egymásra van szorulva, s aki szánja egymást azokért a szenvedésekért, amiket ki kell állnia. Együtt búslakodtak és amennyire tehették szomorú állapotukban, vigasztalták egymást.

Különösen Ella volt az, aki erősen tudott bízni. Egyre mondogatta:

– Meglásd, Mimike – mert akkor már tegezték egymást –, meglásd, hogy lesz módunk megszabadulni ezeknek a rossz embereknek a hatalma alól! Csak várjuk be türelemmel, hogy mi szándékuk veled, hátha megjön az alkalom s mi megszabadulunk.

A negyedik napon a kis herceg korán bement az öregek szobájába, kezet csókolt, mint rendesen s elmondotta:

– Jó reggelt, apám jó reggelt, anyám! Mi lesz ma az én dolgom?

Erre az öreg Rokokó fölkel az asztal mellől, hol éppen reggelizett s elébe állt a kis hercegnek és így szólt hozzá érdes hangon:

– Kipihented magadat, most már dolgozhatsz. Figyelj jól reám, elmondom, hogy mi dolgod lesz ma. Kimégy az udvarra, az istállóba. Találsz ott két lovat, egy szürkét és egy feketét. Befogod a nagy szekérbe, mely az istállóval szemközt levő fészernél áll. Vigy magaddal baltát, fűrészelt s hajts ki az erdőre; egy mérföldnyire van innen, balra a dűlőtől. Érted?

– Értem? – felelt remegve a kis herceg.

– Az az erdő van összesen száz hold. Fogj hozzá szaporán, vágd ki a fákat, fűrészeld össze, rakd a kocsira s hozd haza!... Estéig itthon legyen az egész erdő, szépen ölbe rakva a ház előtt!

– De... – akart valami ellenvetni a kis herceg.

– Semmi de! – rivallt rá az öreg Rokokó. – Ha nem teszed meg, amit mondok, vagy nem végzed el akkorára, amit parancsolok: akkor meghalsz!... megértted?

– Meg.

– Akkor hát menj, nézz a dolgod után!

A kis herceg ment, de alig látta szegény, merre ment. Szédült a feje, szeme előtt elsötétedett a világ, maga előtt látta a halált. Valahogy rátalált a szegény a szobájára, hol aztán eszméletlenül összerogyott.

Úgy találta a kis hercegnő, aki benézett hozzá, hogy mit csinál. Nagy nehezen föllesztette, s megkérdezte tőle, hogy mi történt.

Zokogva mondta el a kis herceg, hogy milyen munkát róttak reá. Hogy egy százholdas erdőt vágjon ki egy nap alatt! És hozzá mg fel is darabolja, haza is szállítsa, ölbe is rakja, egymaga!

– Hiszen azt lehetetlen elvégezni egy nap alatt! – mondta keserűen. – Nincs annyi ember, aki azt egy nap alatt elvégezze, Már én nekem meg kell halnom!... Nincs mentség!... Meg akar-nak ölni!...

– Ne keseredj el, Mimi, olyan nagyon! – szólt erre Ella vigasztalón. – Nem lesz neked semmi bajod! Csak arra figyelj, amit én mondok. Az a két ló, amelyet neked be kell fogni, nem más, mint az öreg Rokokó és a felesége. A fekete az ember, a szürke az asszony. Ha befogod őket, jól vigyázz, hogy meg ne rúgjanak, s útközben ne sajnáld az ostort. Üsd, verd, amit csak bírod.

A kis herceg figyelt minden szóra, ámbár semmit sem értett a dologból. Ella pedig folytatta:

– Ha kiérsz az erdőbe, keress egy mély árkot, vagy gödröt, abban kösd ki a lovakat. De ennivalót ne adj nekik. Azután próbáld meg, hasítsd a fát, hátha boldogulsz vele. Ha nem megy a dolog, akkor se törődj vele. Én majd délben kimegyek s rendbe hozok mindent.

– Hogy-hogy? – kérdezte ámulva a kis herceg.

– Ne kérdezősködj sokat – szólt a leányka. – Hiszen mondtam, hogy sokat tanultam az öregek mesterségéből. Csak menj, és itthon ne felejtse az ostort.

A kis herceg nem bízott ugyan valami nagyon hozzá, mégis megtette, amire a kis Ella figyelmeztette.

Vigyázva fogta be a lovakat, előbb a feketét, azután a szürkét. Makacskodtak a lovak, de a kis herceg sokat foglalatoskodott otthon a lovak körül, tudta a módját, hogy kell velük bánni. S az egész úton, amint kihajtott az erdőre, úgy ütötte-verte, hogy az ostora is odalett. Ekkor szerzett egy botot, azzal döngötte a lovakat, hogy csak úgy ropogott a csontjuk. És mentek oly sebesen, mint a nyíl.

Alig telt bele egynéhány perc és már kint voltak az erdőn.

Ott egy mély vízmosta árokba kötötte ki őket. A fülök se látszott ki, oly mély volt az árok. Ennivalót persze nem adott nekik.

Most következett azonban a komoly munka. Kivágni egy egész erdőt!... Hogy fogjon hozzá?... Hogy bírjon vele?...

A kis herceg fogta a baltát és vágni kezdte az egyik fát.

Csupa százados, vastag fa volt, egy óriásnak is fáradságos munka lett volna kihalítani, nemhogy ille fiatal embernek. Vágta szegény azt a fát, vágta nagy igyekezettel, le is hasított egy-egy vékony darabkát róla; de hogy megingassa, vagy hogy kis is vágja, arról szó se lehetett.

Talán sohasem volt balta a kezében, hogy tudott volna gát most egyszerre óriási fákat ledönteni.

Délre járt az idő, csurgott róla az izzadság s egészen ki volt merülve; de még egyetlenegy fa sem volt kivágva. Hát még az egész erdő!

Belátta, hogy hiábavaló a fáradsága. Letette hát a baltát és leült. Nagyon bánatos gondolatok jártak a fejében.

Vágyakozó szemmel nézett az útra, hogy nem jön-e még kis barátnéja. Hiszen reggel olyan biztatóan szólt hozzá, hátha csakugyan tud segíteni rajta.

Végre észrevette a távolban karcsú alakját s elébe sietett, hogy hamarabb találkozzék vele.

– Nem tudok fát vágni – szólt hozzá szomorúan –, próbáltam, de nem tudok.

– Mindjárt gondoltam, hogy nem fogsz boldogulni, de majd segítek én rajtad.

– Segítség! – rimánkodott neki összetett kézzel a kis herceg.

– Megteszem, amit tehetek – válaszolt Ella s könny szökött a szemébe. – De most ülj le – szólt azután – s egyél, hoztam ebédet a számodra. Magam főztem.

– Oh, milyen jó vagy te! – hálálkodott a kis herceg –, sohasem fogom elfelejteni jószágodat.

Ella a kis kosárából kivett egy asztalkendőt és leterítette a fűre, aztán kirakta az ételt: csirkepecsenyét és túrós lepényt. Hozzá bort is hozott egy kis üveggel.

A kis herceg szépen megebédelt, azután elálmosodott, mintha altatót ivott volna. Ledőlt a fűre és elaludt. Ella azt mondta neki, hogy nyugodtan alhatik.

Mélyen aludt és sokáig s olyan különösét álmódott Mimi herceg. Azt álmodta, hogy szörnyű nagy, ezerkerekes gép járja be a térséget, s üt, vág, zúz, dönt mindent, mit csak útjában talál. Borzasztó sebességgel forogtak a gép kerekei. Mimi úgy félt álmában, hogy oda találta kapni az ujját, a kezét, vagy a lábát... Aztán nagy vihar kerekedett, szörnyű nagy vihar, mely

úgy bűgött, mint a trombita. Fákat tépett ki tövestül, házakat döntött le, a nagy gépet is elsöpörte az útból, olyan rettenetes volt az ereje. Csak őt nem bántotta, Mimit, pedig hogy félt, hogy félt!

Fel is ébredt félelmében. Öreg este volt s nyomát se látta a viharak, de, csodák csodája, az erdőt se látta. Eltűnt. Csak a csonka törzsekről lehetett látni, hogy itt erdő volt és hogy nem rég vágták le.

Befogta a lovakat s haza hajtatott. Most se sajnálta a botot sem a feketétől, sem a szürkétől.

Már messziről látta, hogy a ház előtt hosszú sorban ölbe van rakva a fa s azt se tudta, hova legyen az álmélnokástól.

A munkája tehát el volt végezve. A száz hold erdő le volt vágva, a fa feldarabolva, hazaszállítva és ölbe rakva egy nap alatt...

XVIII. fejezet.

A második munka.

Mikor a kis herceg másnap reggel bement az öregekhez, hogy köszöntse őket, s kezet csókoljon nekik, mint rendesen, hát ágyban, nagy betegen találta őket. Az egyik jobban nyögött, jajgatott, mint a másik. Az öreg Rokokónak fel volt dagadva az arca, az asszonynak véres volt az orra. Csúful össze volt verve mind a kettő.

– Jó reggelt, apám, jó reggelt, anyám! – Mi lesz ma az én dolgom? –, kérdezte tőlük a kis herceg.

– Betegek vagyunk! – jajgatott az öreg Rokokó –, nagyon betegek vagyunk!

– Fáj minden csontom! – panaszkodott a felesége.

– Majd ha meggyógyulunk, három nap múlva kapsz ismét munkát. Addig pihenhetsz! – mondotta az öreg.

A kis herceg persze sietett elbeszélni Ellának, hogy milyen állapotban vannak az öregek s roppant örültek mind a ketten, hogy egy kis bajt okoztak kínzóiknak.

– Jól elverted őket, Mimike! – mondotta a leányka.

– Csak a te szavadat fogadtam meg, Elluska –, viszonzá kedveskedve a kis herceg.

A három nap elmúltával azonban felgyógyultak az öregek és mikor a kis herceg reggel bement hozzájuk munkát kérni, akkor ismét nagy parancssal álltak elébe:

– Fogd be a lovakat! – szólt hozzá az öreg Rokokó haragos tekintettel. – Hajts ki oda, hol az erdő állt!... Irtsd ki a földből a törzseket s a gyökereket, aztán szánts fel a földet és vedd be búzával!.. Azon légy, hogy a búza kihajts, megnőjön és megérjen!.. Akkor arasd le, csépeled ki, vidd a malomba s őröltesd meg!.. Estére szállítsd haza a lisztet, süttess belőle kenyeret és hozd fel vacsorára!..

A kis herceg zúgó füllel hallgatta a rettenetes parancsot. Úgy érezte magát, mintha a fejére szakadt volna a ház, annyira meg volt zavarodva a rémülettől.

Mondani akart valamit, de az öreg nem hagyta szóhoz jutni.

– Egy szót se szólj! – kiáltott rá s szeme úgy villogott, mint az áspiskígyóé. – Tedd, amit mondtam!.. Ha el nem készülsz estig; halál fia vagy!

Azzal kituszkolta a folyosóra és becsapta utána az ajtót.

A kis herceg bement a szobájába és nagyokat sóhajtott. Ezt a munkát már csakugyan lehetetlen elvégezni! Elvetni, megnövesztetni és megérlelni a búzát egy nap alatt! Hozzá még le is aratni, meg is őröltetni, haza is szállítani!.. Hiszen nincs az emberi erő, mely ezt el tudja végezni!.. Már ő neki vége van!.. Már ő sohasem látja többé kedves szüleit!.. Már ő meg nem éri a holnapi napot!.. Halálát akarják, különben nem is követelnének tőle ilyen lehetetlen dolgot.

Hanem a kis Ella, mikor bement hozzá és meghallgatta panaszát, mégis csak meg tudta vigasztalni. Így szólt hozzá:

– Csak fogd be a lovakat és üsd, ahol csak éred. Ha lehet, még jobban, mint a múltkor. Majd délben megint kijövök hozzád és mindent elvégzek helyetted.

A kis herceg szerzett egy jó, erős husángot, azzal verte az egész úton a lovakat. Csaknem lehámlott testükről a bőr, úgy ütötte-verte őket. Különösen a feketét, azt látta el amúgy Isten igazában.

Kiérve az irtáshoz, kikötötte a lovakat. Az árokba, mint a minap. Maga pedig hozzá sem fogott a munkához, úgy is tudta, hogy hiába való lenne a fáradozása. Leült egy fatörzsre s remegve várta kis barátnéját.

Pont déli tizenkét órakor ki is ment. Ismét vitt neki ebédet, melyet maga főzött számára. A kis herceg evett, ivott, aztán ledőlt és elaludt, mint a múltkor.

S most is olyan különös álma volt, pedig azelőtt nemigen szokott furcsát álmodni. Azt álmodta, hogy tengervíz öntötte el az egész vidéket, aztán egyszerre sok, sok ezer vadgalamb jött szállva mind a négy tájékról. Szálldogáltak, röpdöstek ide-oda, nagy munkában voltak s folytonosan szóltak, mintha sietségre buzdítanák egymást. Olyan szép volt a turbékolásuk. Miminek úgy tetszett, mintha hozzá szóltak volna így:

*Szárnya van a gerlicének,
Száll északnak, repül délnek.
Jó fiú, ha szállni tudnál,
Merre szállnál, hova jutnál?
Szíved ugye haza vágyik?
Halvány arcod könnyben ázik.*

Sírva is fakadt álmában s mikor felébredt, tovább folytak a könnyei. Körülnézve azonban ámulva látta, hogy a nagy munka el van végezve. Egyetlen egy törzs sem volt a földben s a szétszóródott kalászkok mutatták, hogy itt búza nőtt, melyet nem rég arattak le. A kis hercegnek nem maradt más dolga, minthogy hazaszállítsa azt a néhány zsák lisztet, mellyel a szekere meg volt rakodva.

Befogta a lovakat, és hazaszállította a terhet. Futottak a lovak, ahogy csak futhattak, annyira verte őket.

Hazaérkezve, az udvaron egymásra rakott, temérdek liszttel tele zsákot talált.

A szobájában Ella várt reá egy frissen sült kenyérral, hogy vigye be az öregeknek vacsorára.

Be is vitte a kis herceg.

De bezzeg nem kellett azoknak a kenyér! Egyik jobbra, másik balra dűlt. Mind a kettőről csak úgy csurgott a vér.

– Ismét megbetegedtünk! – sipogott az öregasszony.

– Betegek vagyunk! – jajgatott a kis öreg is. – Három napig megint nem lesz semmi dolgod!

– tette hozzá. – Addig be se gyere!... Nyugodni akarunk!..

Mikor a kis herceg elmondotta Ellának, hogy össze vannak verve ismét az öregek, a leányka azt se tudta, hová legyen örömeiben.

XIX. fejezet.

A harmadik munka.

Három nap múlva már ismét semmi baja se volt az öreg Rokokó mesternek és feleségének.

A kis herceg reggel bement hozzájuk s köszöntötte őket:

– Jó reggelt, apám, jó reggelt, anyám! Mi lesz ma az én dolgom?

Erre a kis öreg elébe állt és gyűlöletes hangon szólt hozzá:

– Igen, ma ismét kapsz munkát! Ha el nem végzed, egy fejjel megrövidítjük az úrfit! Akkor aztán hazaküldünk hercegnek, fej nélkül.

– Hi, hi, hi! – röhögött az öreg, míg a szegény kis hercegben elhűlt a vér.

– Fogd be a lovakat! – folytatta a másik. – Mire kimégy az istállóba, már ott találod őket. Hajts ki arra a földre, hol a minap búzát termesztettél!

A kis herceg remegve hallgatta.

– Áss egy kutat, melyben jó víz fakadjon! A kút körül hagyj egy jókora tért s a tér körül építs egy olyan fogadót, melyben ezer szoba legyen! A fogadó körül ültess szőlőt! Azon légy, hogy a szőlő megérjen, hogy leszedhessen idejekorán, s estére bort mérhess az új fogadóban!

– Hi, hi, hi! – röhögött megint rá.

– Megértetted? – kérdezte a kis szörnyeteg.

Megértette, persze, hogy megértette. Annyira megértette szegény, hogy azt se tudta, fején áll-e, vagy a lábán.

Ilyen munkát csak ki is gondolni! Nagy lelketlenség kellett hozzá, így meggyötörni ezt az ártatlan jó fiút.

Mikor bement a szobájába, már ott találta kis barátnéját, aki most is megvigasztalta, megnyugtatta.

– Ezt a szörnyű munkát is el tudod végezni? – kérdezte tőle a kis herceg síró hangon.

– El, el! Csak légy nyugodt! Hanem a lovakat üsd, vágd kegyetlenül!

A kis herceg úgy is tett. Előbb az ostorral, mikor ez eltörött, bottal, majd doronggal ütötte a lovakat. A szürke össze is esett útközben, a feketének eltörte a lábát. De csak verte őket, nem könyörült rajtuk.

Délben ismét kijött hozzá a kis hercegnő s hozott neki enni, inni valót.

Szépen megebédelt, azután ismét elaludt.

És olyan furcsát álmodott.

Rengeteg sok apró emberkét látott. Hosszú volt a szakálluk, vékony a lábuk és barna kámzsát viseltek a fejükön. Oly sokan voltak, mint egy óriási hangyabolyban a hangya, és olyan sebesen is mozogtak, mint azok a kis fürge állatok. Szaladgáltak, futkostak, szörnyű mód siettek. Téglát hordtak, homokot, s meszet és maltert és sok mindenfélét. A kis herceg nevetett is álmában, olyan furcsa volt látni, hogy igyekeznek, futnak, szaladnak s törik magukat ezek a csöpp emberkéek.

Mikor egy-egy elhaladt mellette, sebtiben fülébe súgott valamit:

– Én Mamkó vagyok!

– Én Papkó vagyok!

– Én Pipike!

– Én Kicsike!

– Jól aludj, jó Mimike!

– Este lesz már izibe!

– Otthon vár az apuska!

– Úgy sír szegény mamuska!

– Ne légy olyan szomorú!

– Aludj estig, jó fiú!

– A nap most még fenn ragyog!

– Én Mimóza, az vagyok!

Mikor felébredt, körülnézett s kereste a hosszúszakállú kis embereket, akik olyan furcsák voltak. Persze egyet se látott közülük, mert hiszen csak álmodott.

Hanem látta a nagy kerek házat, mely azalatt épült fel, amíg ő aludt. Rá volt írva óriási betűkkel, hogy: Vendégfogadó.

Bement a széles kapun. Tágas volt az udvar. A közepén kút állt; pompás friss víz volt benne. Ezer szoba volt a házban, mind rendesen, szépen bebútorozva. És lent egy nagy teremben, a korcsmában sok ezer palackot talált, mind borral tele.

Ámult-bámult, sehogy sem akarta elhinni a dolgot. Azt gondolta, hogy ez is mind el fog tűnni, mint azok az apró emberkéek, kiket álmában látott.

Mikor a kis herceg másnap reggel beköszöntött az öregekhez, félholtra verve találta őket. Az ágyban feküdtek, fel volt kötve a képük, szólni se tudtak, olyan keserves állapotban voltak. Csak mutatták a kis hercegnek, hogy menjen ki, hogy nem adnak dolgot neki, hogy megint pihenhet egy darabig.

XX. fejezet.

A menekülés.

Mimi az öregek baját híven elbeszélte Ellának, mire ez halkán így szólt:

– Erre vártam én csak, Mimike! Siessünk, menjünk!

És elfojtott lélegzettel, lábujjhegyen kiosontak a házból. Aztán sietve siettek az országúton előre.

– Hátha megtudják, hogy menekülünk? – szólt félve a kis herceg –, mi lesz akkor belőlünk?

– Egy darabig nem fogják megtudni – válaszolt a leányka –, azután pedig, ha vigyázunk, nem lesz semmi bajunk. Csak nézz mindig hátra, Mimike s ha látsz valamit, mondd meg. Bizonyos, hogy üldözőbe vesznek bennünket.

Szóltanul mentek tovább, sebesen, amint csak tudtak. Csak itt-ott kérdeztek valamit egymástól.

– Mondd csak, édes Elluska – kérdezte a kis herceg –, mi van azokban a szobákban, melyekbe nekem nem volt szabad bemennem?

– Sok mindenféle – felelt a leányka. – Az egyikben kígyónyelvek, a másikban farkasfogak, a harmadikban hollókörmök, a negyedikben rókaszívek vannak felhalmozva. Azután sokféle fű, fa, kő, edény, üveg, arany, ezüst, ami mind szükséges az ilyen varázslóknak... de nézz csak hátra, nem látsz-e valamit?

– Nem látok semmit.

Mentek, mendegéltek, egyre sietve s egy pillanatig sem pihentek az úton.

Egyszerre csak elkiáltotta magát a kis herceg:

– Ellácska, látok valamit, egy szikra száll sebesen felénk...

– Ez az anyóka! – válaszolt a leányka. – Bennünket keres, de ne félj, Mimike! Most mindjárt elváltozunk kocsivá, lóvá. Én leszek a kocsi, te leszel a ló. Vigyázz!

Alig mondta el ezt, már megtörtént a változás: a kis herceg lóvá, Ella pedig kocsivá változott.

Jött a szikra, szállt sebesen előre, majd megállapodott egy pillanatig, aztán megfordult és amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan vissza is szállt.

Hazaért az anyóka.

– No, mit láttál? – kérdezte tőle a kis öreg.

– Semmit se láttam én – felelte –, csak egy lovas kocsit az országúton.

– No, hát a kocsi volt a leány, a ló pedig a fiú! Menj és fogd el őket!

A kis herceg és a hercegleányka folytatták útjukat.

– Nézz hátra, Mimike, hogy nem látsz-e valamit? Úgy ég az arcom!

– Nem látok semmit.

– Nagyon ég az arcom, nézz csak jobban.

– Semmi, semmi!... Nini, de mégis! – kiáltott fel a kis herceg –, ismét egy szikra!

– Most én rétté változom – mondotta sietve a leányka –, te legelésző juhnyáj leszel rajta.

Vigyázz!

És egy pillanat alatt zöld rét támadt, melyen kis bárányok legeltek.

Jött a szikra, szállt sebesen előre, majd megállapodott egy pillanattig, aztán megfordult és visszaszállt oly gyorsan, amint jött.

Haza érkezett az anyóka.

– No, mit láttál? – kérdezte tőle a kis öreg.

– Semmit se láttam – felelte –, csak egy zöld rétet és rajta legelésző bárányokat.

– Ostoba! – kiáltott rá haraggal a kis öreg. – A rét volt a leány, a juhnyáj a fiú! Már látom, hogy magamnak kell elmennem értük, téged már semmire sem lehet használni.

A kis herceg és a hercegleányka azalatt tovább folytatták útjukat.

– Kétszer szerencsésen megszabadultunk a veszedelemből – örvendezett a leányka. – Csak vigyázzunk ezután is. Nézz hátra, Mimike, nem látsz-e valamit!

– Vigyázok, Elluska, ne félj! Nem látok semmit.

– Úgy káprázik a jobb szemem!

– Semmit se látok, semmit.

– De a lábam is remeg, az arcom ég, mint a tűz... nagy baj van!

És visszafordult ő is.

Két szálló apró fekete pontot vett észre, nagy távolságban attól a helytől, ahol ők álltak.

– Jönnek – mutatta Ella a két pontot a kis hercegnek. – Mind a ketten jönnek!... Nemsokára itt is lesznek, oly sebesen repülnek.

A kis herceg rémült arccal nézett reá.

– Csak meg ne ijedj, Mimike! – bízta a leányka. – Én most tóvá változom, te úszó hattyú leszel rajta... vigyázz, ne hagyd magad elfogni!

Egyszeriben eltűntek és mélyvizű tó támadt, melyben szép fehér hattyú úszkált s hajtogatta büszkén a nyakát.

A két fekete pont gyors repüléssel közeledett és a tóhoz érve leszállt a földre.

A kis öreg volt és a felesége.

– Ide hallgass! – szólalt meg nagy haraggal a kis öreg. – Te bemégy a tóba és elfogod azt a hattyút, én pedig kiszáritom a tavat, megiszom a vizét.

Hasra feküdt és szürcsölni kezdte a tó vizét, az asszony pedig bement és kergette a hattyút.

Csakhogy a hattyú igen ügyesen forgolódott s mindig kisiklott az anyóka keze alól. És a víz sem fogyott el, pedig a kis öreg egy kortyra a tónak csaknem a felét tudta felszívni.

A kis hercegnő mindig több és több vizet teremtett elő.

Semmit sem használt az öregeke mesterkedése, mert Elluska is értett hozzá és ártalmatlan-ná tudta tenni a mesterkedésüket.

Az öreg dúlt-fúlt a bosszúságtól. Egyre hajszolta a feleségét, hogy fogja el már azt a hattyút és egyre szítta magába roppant nagy erővel a tenger sok vizét!

Csakhogy hiábavaló volt minden fáradsága. Hiábavaló a sok szitkozódása is.

Végre olyan dühös lett, hogy mikor véletlenül közelébe jutott kedves élete párja, ész nélkül rohant reá.

– Hát mégsem fogtad el azt a hattyút? – rivallt reá.

Azzal megfogta a nyakánál fogva és úgy odavágta a földhöz, hogy rögtön szörnyet halt.

És azzal újra elkezdte inni a tó vizét.

Nagy dühében egy szívással csaknem egészen szárazra itta a tavat. De egy pillanat múlva ismét színültig tele lett vízzel.

És addig itta, addig szította, hogy egészen felpuffadt. Akkora lett, mint egy nagydob. Az is lett a vége, hogy megpukkadt, mint a dob hártája szokott, ha nagyot ütnek reá.

Egyszerre csak nyikkant egyet és holtan terült el a földön. Elpusztította, szétvetette a töméntelen sok víz.

XXI. fejezet.

A történet véget ér.

El lehet gondolni, mennyire örült a kis herceg és az ő kis okos barátnéja szerencsés megszabadulásuknak.

Mikor ismét fölvtették emberi alakjukat, futásnak eredtek örömükben. Tapsoltak, ugráltak, boldogok voltak.

Azután mert együtt szenvedtek s együtt szabadultak meg szerencsétlen állapotukból, megfogadták egymásnak, hogy el se válnak egymástól, hanem férj és feleség lesznek. Majd ha a kis herceg akkora lesz, hogy megházasodhatik s a kis hercegnő is megnő akkorára, hogy férjhez mehet.

Hogy mily örömmel fogadták a kis Ellát az ő szülei: azt el se lehet beszélni.

S hogy mily boldogságot teremtett a maga hazájában, s a szülei házában a kis herceg hazatérése: azt se tudom elmondani. Mindenki elképzelheti, mint örvendhetnek a szülők, ha megtalálják gyermeküket, akit elveszetteknek hittek. S mindenki elképzelheti, mint örvendezhet egy ország népe, ha meg jön az ő szeretett királyának a gyermeke, a trón örököse, akiről azt hitte, hogy örökre eltűnt és sohase tér többet vissza.

A kis herceg elbeszélte, hogy volt, mint folyt a dolga s hogy milyen csodás módon szabadult meg. Hálásan emlékezett meg a kis Ella hercegnőről, aki nélkül bizonyosan elveszett volna.

Váltig ismételte, hogy mást nem vesz el feleségül, csak Ellácskát, aki olyan részvételt volt iránta s megmentette az életét.

Bejárta minden ismerős helyét a vidéknek s örült mindennek, amit látott. Mamót, az ő gyermekkori pajtását össze-vissza ölelte s csókolta örömeiben.

Csak egy nagy szomorúság érte a kis herceget. József, a hú szolga, aki őt annyira szerette, meghalt azalatt, míg ő oda volt. A jó fiú annyira bánkódott: eltűnt kis gazdája után, hogy meghalt bánatában.

A kis herceg sírva fakadt, mikor meghallotta ezt a megható, szomorú hírt.

Azon a helyen, ahol a kis öreg és a felesége elpusztultak, mocsáros árok keletkezett, melyet az emberek, kik arra jártak, ördögárokknak neveztek el.

Mindenki elkerüli ezt a helyet, mert azt tartják, hogy szerencsétlenül jár, aki ott megfordul.

Egynéhány év múlva a kis herceg megkérte Ella hercegnőt feleségül és a két királyi család olyan fényes lakodalmat csapott, hogy széles földön, hetedhét országon nem láttak hozzá hasonlót.